

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfase tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwphase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Eigelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingssystemen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwphase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbers, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbers	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbers, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbers	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscannen maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwphase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgesprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbers, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbers	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbers, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbers	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscannen maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstap: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstap: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstap: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicoboordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Eigelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingssystemen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

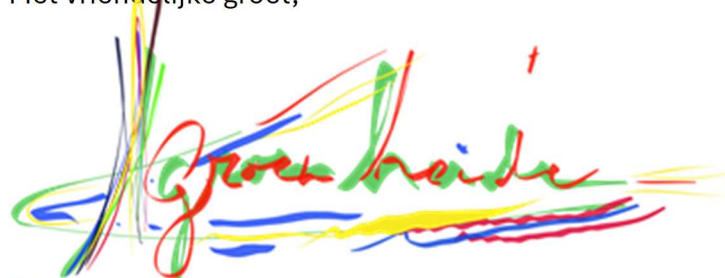
- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektoren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwfase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwphase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscannen maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Eigelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektoren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwphase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbers, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbers	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbers, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbers	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingssystemen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwphase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbers, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscannen maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbers	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbers, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbers	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Eigelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektieren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobedoelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkennin g	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbenden, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbenden	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbenden, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbenden	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.

4 november, Egelshoven

Provinciale Staten van Overijssel
t.a.v. Annette Nijhuis (BBB)
Luttenbergstraat 2,
8011 LR Zwolle,
Nederland

e-mail: a.nijhuis@psoverijssel.nl

Onderwerp: Voorstel voor Doorlopende Risicotaxatie en Evaluatie bij Windprojecten ter Waarborging van Volksgezondheid en Participatie

Geachte mevrouw Nijhuis,

Namens De Kamer van Sociale Waarden wil ik uw aandacht vragen voor het format van het participatieplan dat in Overijssel wordt gebruikt voor de ontwikkeling van windprojecten. Hoewel het format belangrijke elementen bevat om participatie en volksgezondheid in de ontwerpfase te waarborgen, zie ik enkele essentiële aandachtspunten die verdere overweging verdienen.

Uit het rapport *Het Windmolendrama* komen ernstige zorgen naar voren over de impact van industriële windturbines op de volksgezondheid en de leefomgeving. Elze van Hamelen van Cintel benadrukt dat handhaving van geluidsnormen problematisch is door het gebruik van modelmatige berekeningen in plaats van onafhankelijke metingen. Hierdoor worden overschrijdingen van geluidsnormen vaak niet tijdig opgemerkt of aangepakt, wat ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid van omwonenden.

Daarnaast wijst Cintel erop dat de huidige normen voor windturbinegeluid, gebaseerd op jaargemiddelden (Lden-normen), onvoldoende bescherming bieden tegen pieklawaai en cumulatieve geluidsbelasting, wat vooral leidt tot slaapverstoring en stressgerelateerde klachten. De afwezigheid van doorlopende monitoring maakt het moeilijk om de echte impact van windturbines te begrijpen en adequaat te reageren op gezondheidsproblemen.

Deze inzichten ondersteunen de noodzaak voor een doorlopende risicotaxatie, niet alleen in de ontwerpfase maar ook tijdens de bouw en exploitatie van windturbines. Zonder continue monitoring blijven belangrijke gezondheidsrisico's verborgen, en kunnen omwonenden geen invloed uitoefenen om hun leefomgeving te beschermen. Dit roept enkele belangrijke vragen op:

- In hoeverre kan de betrokkenheid van de omgeving daadwerkelijk gewaarborgd worden als de invloed van de participatieprocedure beperkt blijft tot vooraf bepaalde ruimtelijke criteria en kaders?

- Waarom ontbreekt een verplichting om de volksgezondheidsrisico's ook na de ontwerpfase te blijven monitoren en evalueren, vooral gezien de signalen van ernstige hinder en gezondheidsklachten?
- Hoe wordt de verantwoordelijkheid voor gezondheidsklachten of hinder die tijdens de bouw of exploitatie ontstaan, vastgesteld en effectief gehandhaafd?
- Welke maatregelen zijn er om de effectiviteit van het participatieproces te evalueren en om te gaan met klachten of zorgen die na aanvang van de bouw worden geuit?

Om deze tekortkomingen aan te pakken, stellen wij voor dat de Provincie Overijssel overweegt om een doorlopende risicotaxatie en evaluatie te verplichten. Wij kunnen hierin ondersteunen met ons burgerparticipatieplatform, dat onafhankelijke monitoring en continue evaluaties mogelijk maakt. Dit platform stelt belanghebbenden in staat om actief betrokken te blijven, biedt real-time inzicht in gezondheids- en veiligheidsrisico's, en maakt transparante besluitvorming mogelijk. Hierdoor wordt niet alleen de volksgezondheid beter beschermd, maar ontstaat er ook meer vertrouwen en betrokkenheid van de gemeenschap.

Wij hebben alle betrokken gemeenten (waaronder Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hardenberg, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Olst-Wijhe, Ommen, Rijssen-Holtten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Zwartewaterland, en Zwolle) geïnformeerd over deze tekortkomingen en het belang van een doorlopende aanpak benadrukt.

Wij hopen dat u deze suggestie in overweging wilt nemen en kijken uit naar uw reactie. Wij zijn uiteraard bereid om in een gesprek verder te verkennen hoe wij als Kamer van Sociale Waarden kunnen bijdragen aan een robuust en inclusief participatieproces dat de volksgezondheid serieus neemt.

Met vriendelijke groet,

Alexander Groenheide

Stichting de Kamer van Sociale Waarden
Laurastraat 87,
6471 JJ Eygelshoven
Tel: 06 – 53445054

Bijlagen: Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Voorstel aanpassing: Format Participatieplan Windprojecten (17-10-2024, Provincie Overijssel: eenheid Economie en Cultuur)

Wat is een participatieplan?

Een participatieplan is een plan dat helder en duidelijk beschrijft wat je met behulp van participatie wil bereiken en welke partijen, op welke wijze, en op welk moment worden betrokken bij het project. Dit plan dekt de gehele levenscyclus van het project, van de voorbereidende ontwerpfase tot en met de operationele fase. Het plan geeft aan welke bijdrage er wordt gevraagd van de verschillende partijen en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces. Bovendien organiseert het plan doorlopend risicotaxaties en evaluaties, waarbij alle stakeholders inspraak hebben.

Wat is het doel van een participatieplan?

Het doel van het participatieplan is driedelig:

1. Het participatieplan helpt inzichtelijk te maken wie op welk moment betrokken wordt. Het platform zorgt ervoor dat participatie en risicotaxatie doorlopend plaatsvinden en dat belanghebbenden gedurende alle projectfasen kunnen bijdragen.
2. Het participatieplan draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging; het kan leiden tot kwalitatief betere plannen en vergroot de betrokkenheid van de omgeving door continu te evalueren en waar nodig bij te sturen.
3. De uitvoering van het participatieplan, inclusief de evaluatie van gezondheids- en omgevingsrisico's, wordt meegewogen in de vergunningverlening door Provincie Overijssel.

Wie maakt het participatieplan?

Het participatieplan wordt door de initiatiefnemer van het project opgesteld volgens het format dat door Provincie Overijssel wordt aangeboden. Het wordt aanbevolen om dit plan samen met omwonenden op te stellen en te blijven toetsen tijdens de bouw- en exploitatiefase, bijvoorbeeld via een participatieplatform dat risico's evalueert en documenteert. Gedeputeerde Staten van Overijssel stellen het concept participatieplan vast, waarna een terinzagelegging volgt voordat het definitieve participatieplan wordt vastgesteld. Stakeholders hebben de mogelijkheid om suggesties te doen via zienswijzen, en deze input wordt doorlopend meegenomen.

Is het participatieplan onderdeel van de vergunningverlening?

Ja, het participatieplan is essentieel voor de vergunningverlening. De provincie Overijssel vraagt om een verslag van het participatieproces, waarin wordt weergegeven welke stappen zijn doorlopen en wat met de opbrengsten is gedaan, inclusief een motivatie. De evaluatie van gezondheidsrisico's gedurende alle fasen wordt meegenomen. Ook wordt een omgevingsovereenkomst gevraagd, waaruit blijkt op welke punten wel of geen overeenstemming is bereikt.

Let op: Wijzigingen in het projectplan als gevolg van participatie mogen niet resulteren in het niet-selektoren van het initiatief voor medewerking, tenzij binnen vastgestelde criteria en kaders. Er is ruimte voor aanpassingen, mits deze blijven binnen de beleids- en veiligheidsrichtlijnen.

Aan welke kaders moet het participatieplan voldoen?

Het format past binnen bestaande beleidskaders: Omgevingswet, RES 1.0 West-Overijssel en RES 1.0 Twente, Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), en Overijsselse participatievisie. Het moet voldoen aan minimale eisen zoals:

- Wie worden betrokken?
- Waarover worden zij betrokken?
- Wanneer en hoe worden zij betrokken, met continue risicobeoordelingen?
- Wat is de rol van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer?
- Waar aanvullende informatie beschikbaar is.

Toevoeging: Kritische Aanbevelingen uit *Het Windmolendrama*

- **Strengere en Onafhankelijke Risicotaxatie:** Het format dient expliciet strengere normen op te nemen voor het meten van windturbinegeluid, inclusief nachtelijke uren, om slaapverstoring en gezondheidsproblemen bij omwonenden te voorkomen. Onafhankelijke geluidsmetingen moeten de modelmatige berekeningen vervangen om een realistischer beeld van de impact te krijgen.
- **Voorrang voor Volksgezondheid:** Het voorzorgsprincipe moet expliciet worden opgenomen in het participatieplan. Dit houdt in dat bij twijfel over de veiligheid van windturbines preventieve maatregelen genomen worden om de volksgezondheid te beschermen.
- **Effectieve Participatie:** Burgers moeten niet alleen formeel, maar ook inhoudelijk betrokken worden bij de besluitvorming. Dit betekent dat zij vanaf de ontwerpfasen tot en met de operationele fase inspraak hebben, met een platform dat transparantie en real-time updates biedt over gezondheids- en milieueffecten.
- **Duidelijke Handhavingsmechanismen:** Het format moet voorzien in heldere protocollen voor handhaving van geluidsnormen, met frequente en onafhankelijke controles om te waarborgen dat normen niet worden overschreden.

Kaders en Evaluatie Gedurende Alle Projectfasen

- De risicotaxatie en evaluatie vormen een integraal onderdeel van het proces en worden herhaald tijdens de bouw- en exploitatieperiode. De Provincie kan private partijen verplichten deze evaluaties uit te voeren, en de resultaten moeten transparant worden gedeeld op het participatieplatform.

Ontwikkeling en Implementatie van het Participatieplatform en Risicotaxaties

Het format biedt ruime mogelijkheden voor de implementatie van een innovatief participatieplatform dat doorlopende risicotaxaties integreert. Hier volgt een uitleg over hoe dit in de praktijk wordt gerealiseerd:

1. Technologische Ondersteuning en Flexibiliteit

- Het format erkent de noodzaak van technologische innovatie om effectieve participatie en risicobeoordeling te waarborgen. Het platform moet flexibel zijn, met mogelijkheden om te integreren met sensoren en andere technologieën voor real-time monitoring van gezondheids- en milieueffecten.

- **Privacy by Design:** Het platform moet ontworpen zijn volgens het principe van privacy by design, wat betekent dat gegevensbescherming al vanaf de ontwerpfase centraal staat. Dit zorgt ervoor dat persoonsgegevens van deelnemers en stakeholders altijd worden beschermd.
- Het gebruik van een **Self-Sovereign Identity (SSI) wallet** is essentieel, zodat deelnemers controle houden over hun persoonlijke gegevens. Met de SSI wallet kunnen gebruikers anoniem participeren en zelf bepalen welke informatie ze delen, zonder dat hun privacy wordt geschonden.
- **Test- en aanpassingsfases** zijn ingebouwd om het platform te verbeteren op basis van feedback van belanghebbenden, zodat het optimaal functioneert.

2. Inrichting van Doorlopende Risicotaxaties

- **Gestructureerde evaluaties:** De risicotaxaties worden uitgevoerd gedurende de ontwerpfase, bouwphase en exploitatiefase. Het platform maakt het mogelijk om de data te verzamelen en visueel beschikbaar te maken voor belanghebbenden, terwijl de privacy van gebruikers altijd gewaarborgd blijft dankzij de SSI-technologie.
- **Onafhankelijke metingen:** Zoals aanbevolen in *Het Windmolendrama*, worden modelmatige berekeningen aangevuld met onafhankelijke metingen om de betrouwbaarheid te vergroten.
- **Feedbackloops:** Belanghebbenden kunnen hun klachten en observaties direct melden via het platform, dat deze input verwerkt in de risicotaxaties. Dankzij de SSI wallet worden deze meldingen anoniem behandeld, tenzij gebruikers ervoor kiezen om hun gegevens te delen.

3. Verantwoordelijkheden en Verplichtingen

- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het platform, terwijl onafhankelijke toezichthouders toezien op de uitvoering en verwerking van de risicodata. De toepassing van privacy by design en de integratie van de SSI wallet wordt streng gecontroleerd.
- Private partijen moeten verplicht worden om mee te werken aan de risicotaxaties en de transparantie van hun resultaten te waarborgen, zonder de privacy van de deelnemers in gevaar te brengen.

4. Evaluatie van de Effectiviteit

- **Tussentijdse beoordelingen** van het platform vinden plaats om de participatie en risicobeheersing te verbeteren. Aanpassingen worden gedaan op basis van evaluatieresultaten om ervoor te zorgen dat het platform blijft voldoen aan de eisen van alle betrokken partijen, inclusief de bescherming van de privacy van deelnemers.

5. Concrete Voorbeelden van Implementatie

- **Data-integratie:** Het platform combineert gegevens over geluid, luchtkwaliteit, en gezondheidsindicatoren om een volledig beeld te geven van de impact van het project. De integratie met de SSI wallet zorgt ervoor dat alle gegevens die worden

verzameld, veilig en anoniem blijven, tenzij deelnemers expliciete toestemming geven om bepaalde informatie te delen.

- **Participatie-instrumenten:** De tools op het platform maken actieve betrokkenheid mogelijk, zoals enquêtes, meldingssystemen voor hinder, en deelname aan evaluatiesessies. Dankzij de toepassing van privacy by design en de SSI wallet kunnen gebruikers erop vertrouwen dat hun privacy beschermd blijft.

Inleiding: Context en Voorgeschiedenis

Beschrijf de context van het project, inclusief alle relevante gegevens zoals type turbines, hoogte, vermogen, en opbrengst. Leg uit waarom doorlopende evaluatie cruciaal is, mede in het licht van de bevindingen uit *Het Windmolendrama* die wijzen op ernstige gezondheids- en veiligheidsrisico's.

Doel Participatieproces

Het doel is om belanghebbenden een actieve rol te geven gedurende de hele levenscyclus van het project. Het participatieplatform moet zorgen voor continue feedback en de mogelijkheid om gezondheids- en veiligheidsrisico's te monitoren. Dit voorkomt dat belangrijke signalen worden gemist, zoals de impact van laagfrequent geluid.

Participatiemomenten en Vormen

- **Participatie-instrumenten:** Gebruik onafhankelijke evaluaties, workshops, en interactieve online tools om participatie effectief te maken.
- **Handhaving en Monitoring:** Stel een onafhankelijke omgevingsadviesraad in en voer continue evaluaties uit om handhaving te garanderen.

Doelgroepen en Stakeholders

Identificeer nauwkeurig wie de belanghebbenden zijn en op welke momenten zij betrokken worden. Dit betekent het maken van een helder onderscheid tussen:

- **Directe omwonenden:** Personen die binnen 800 meter van de windturbines wonen, die waarschijnlijk het meest geraakt worden door geluidsoverlast, schaduweffecten, en andere verstoringen.
- **Belanghebbenden binnen 10x de tiphoogte van de turbine:** Personen en organisaties die wellicht ook hinder ondervinden, maar in mindere mate.
- **Het bredere publiek:** Inclusief lokale gemeenschappen, natuurorganisaties, en bedrijven die indirect door het project beïnvloed worden.

Voer een omgevingsscan uit om alle relevante stakeholders in kaart te brengen en zorg ervoor dat ook partijen zoals gezondheidsexperts, milieudiensten, en lokale natuurorganisaties actief betrokken worden.

Participatiemomenten en Vormen

Beschrijf per projectfase welke participatiestappen worden genomen en hoe de resultaten gebruikt worden. Maak gebruik van een participatietabel om dit proces duidelijk te maken. Zorg

ervoor dat elk participatiemoment ruimte biedt voor zinvolle inbreng en dat de participatievormen divers zijn om verschillende doelgroepen te betrekken. De aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* suggereren dat informele bijeenkomsten, interactieve sessies, en online participatietools cruciaal zijn om effectieve betrokkenheid te waarborgen.

Participatievragen en Evaluaties

Formuleer participatievragen die gericht zijn op het verkrijgen van waardevolle input. Wees specifiek over de ruimte voor invloed en de manier waarop deze input verwerkt wordt. Transparantie is hierbij van groot belang. Zorg ervoor dat gezondheids- en omgevingsrisico's centraal staan in de vragen, en dat er een mechanisme is om deze input te evalueren en te rapporteren.

Participatie-instrumenten en Handhavingsprotocollen

Kies passende instrumenten die flexibel genoeg zijn om gedurende het gehele project te worden ingezet.

- **Onafhankelijke Metingen en Evaluaties:** Volgens *Het Windmolendrama* zijn modelmatige geluidsberekeningen vaak onbetrouwbaar. Daarom moet het format voorzien in regelmatige, onafhankelijke metingen van geluid en andere milieueffecten.
- **Real-time Informatieplatform:** Zorg ervoor dat alle data en evaluaties beschikbaar zijn voor het publiek via een gebruiksvriendelijk platform. Dit verhoogt de transparantie en het vertrouwen in het proces.
- **Handhaving:** Stel duidelijke handhavingsprotocollen in die rekening houden met de mogelijkheid om bij normoverschrijdingen snel en effectief op te treden.

Financiële Participatie en Verantwoordelijkheid

Geef een helder overzicht van de mogelijkheden voor financiële participatie. Zorg ervoor dat de financiële betrokkenheid van omwonenden niet wordt gepresenteerd als compensatie voor mogelijke gezondheidsrisico's, maar als een optie om economisch te profiteren van het project. Leg uit hoe eventuele risico's financieel gedekt worden en hoe de verantwoordelijkheid verdeeld wordt tussen de initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

Weging en Terugkoppeling van Participatieopbrengsten

Leg uit hoe de input van belanghebbenden wordt gewogen in de besluitvorming en hoe het proces transparant wordt gehouden. Dit betekent dat terugkoppeling helder en toegankelijk moet zijn. Gebruik visuele hulpmiddelen en begrijpelijke taal om aan te geven hoe de inbreng van omwonenden is verwerkt en wat de overwegingen waren bij het wel of niet overnemen van suggesties.

Participatieverslag en Omgevingsovereenkomst

Het participatieverslag moet uitgebreid documenteren hoe en wanneer participatie is georganiseerd, wie betrokken was, en wat er met de input is gedaan. De omgevingsovereenkomst laat zien op welke punten overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan. Dit document wordt gebruikt om de transparantie en verantwoordelijkheid in het proces te versterken.

Communicatie en Betrokkenheid

Goede communicatie is essentieel. Zorg ervoor dat betrokkenen tijdig en duidelijk worden geïnformeerd over de voortgang van het project. Gebruik verschillende communicatiemiddelen om de bredere gemeenschap te bereiken, van digitale platforms tot fysieke bijeenkomsten.

Maak de informatie toegankelijk en begrijpelijk, vooral voor diegenen die mogelijk getroffen worden door de impact van de windturbines.

Organisatie en Verantwoordelijkheden

Omschrijf duidelijk wie verantwoordelijk is voor de verschillende onderdelen van het participatie- en risicomanagementproces. De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor de organisatie, maar het format moet ook de rol van onafhankelijke toezichthouders en Gedeputeerde Staten benoemen. Dit helpt bij het waarborgen van een eerlijk en transparant proces.

Participatietabel

Gebruik een participatietabel om een duidelijk overzicht te geven van alle belanghebbenden en hoe en wanneer zij betrokken worden bij de verschillende fasen van het project. Zorg ervoor dat de tabel inzicht biedt in de volgende aspecten:

- **Fase van het project:** Voorverkenning, ontwerp, realisatie, en exploitatie.
- **Tijdstip van betrokkenheid:** Geef een indicatieve tijdlijn van wanneer de betrokkenheid plaatsvindt.
- **Gewenst eindresultaat:** Wat wil je bereiken met de participatiestappen?
- **Belanghebbenden:** Wie wordt betrokken, en wat is hun rol in het proces?
- **Participatie- en communicatieacties:** Welke acties worden ondernomen om participatie te stimuleren en te vergemakkelijken?
- **Participatieruimte:** Welke invloed hebben belanghebbenden op het besluitvormingsproces?
- **Formele inspraakmomenten:** Wanneer en hoe kunnen belanghebbenden formeel inspraak hebben (*AwB-procedure*)?

Fasebeschrijving Participatieproces

1. **Voorverkenning:** Tijdens deze fase wordt een omgevingsscan uitgevoerd en worden de eerste belanghebbenden geïnformeerd. Dit is het moment om brede input te verzamelen en de basis te leggen voor het participatieplan.
2. **Kennisgeving voornemen:** Gedeputeerde Staten maken hun voornemen bekend om de projectbesluitprocedure te starten. Dit gaat gepaard met een eerste kennisgeving aan het publiek en een startbijeenkomst om het project te introduceren.
3. **Verkenningfase:** Na vaststelling van het participatieplan begint de uitvoeringsfase, waarin stakeholders kunnen meedenken over de invulling van de plannen. Hierbij worden risicotaxaties uitgevoerd en geëvalueerd via het participatieplatform.
4. **Realisatie:** Tijdens de bouwfase blijft het platform actief om continue risicobeoordelingen uit te voeren en omwonenden te informeren en betrekken bij de ontwikkelingen.
5. **Exploitatie:** Ook in de operationele fase worden omwonenden betrokken via evaluaties en terugkoppelingssessies om de effecten op de volksgezondheid en omgeving te monitoren en waar nodig aan te passen.

Integratie van Risicotaxatie in Participatie

De Kamer van Sociale Waarden stelt een participatieplatform beschikbaar dat een continue risicotaxatie en evaluatie mogelijk maakt. Het platform zorgt ervoor dat alle belanghebbenden hun stem kunnen laten horen en dat gezondheids- en omgevingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt. Dit betekent dat evaluaties niet alleen tijdens de ontwerpfase plaatsvinden, maar ook tijdens de bouw en exploitatie, waardoor volksgezondheid gedurende het hele projectproces wordt gewaarborgd.

Private Verplichtingen

Private partijen die bij het project betrokken zijn, worden verplicht om de doorlopende risicotaxaties uit te voeren en de resultaten op het participatieplatform te publiceren. Dit verhoogt de transparantie en zorgt ervoor dat omwonenden inzicht krijgen in hoe hun inbreng wordt meegenomen.

Participatietabel en Fasebeschrijving van het Participatieproces

Een duidelijk gestructureerde participatietabel helpt om inzicht te geven in wie op welk moment betrokken wordt, welke stappen er genomen worden, en hoe de inspraak van belanghebbenden doorwerkt in het besluitvormingsproces. Zorg ervoor dat de tabel in detail laat zien welke acties in elke projectfase worden ondernomen, en voeg de aanbevelingen uit *Het Windmolendrama* toe voor een effectievere evaluatie van risico's.

Participatietabel Voorbeeld

Fase	Wanneer (indicatief)	Eindresultaat (gewenst)	Belanghebbers	Participatie- en communicatie acties	Participatieruimte	Formeel inspraakmoment (AwB)
Fase 0: Voorverkenning	Start Q1 2024	Inventarisatie van omgevingsbelangen en eerste input	Directe omwonenden, lokale natuurorganisaties	Informatiebijeenkomst, online enquête, omgevingsscan	Inbreng van ideeën en zorgen, deelname aan eerste inventarisatie	Geen formele inspraakmomenten
Fase 1: Kennisgeving voornemen	Q2 2024	Bekendmaking van het voornemen tot projectbesluit	Alle belanghebbers, maatschappelijke organisaties	Publicatie kennisgeving, omgevingsadviesraad instellen	Informeren en mogelijkheid tot vragen stellen, deelname aan adviesraad	Kennisgeving gepubliceerd; inspraak mogelijk
Vervolgstep: Omgevingsscan maken	Q2 2024	Volledige omgevingsscan met identificatie van risico's	Omwonenden, veiligheidsexperts, milieudiensten	Startbijeenkomst, participatielogboek bijhouden	Adviseren en gegevens delen voor risicoanalyse	Geen formele inspraakmomenten
Vervolgstep: Ontwikkeling Participatieplatform	Q4 2024 - Q2 2025	Volledige ontwikkeling en implementatie van het platform	Directe en indirecte belanghebbers	Workshops voor input, testfases, evaluatiesessies	Feedback op ontwerp en functionaliteit van het platform	Geen formele inspraakmomenten, maar continue evaluatie
Fase 2: Kennisgeving participatie	Q3 2025	Uitwerking participatieplan en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	Brede groep belanghebbers, lokale overheid	Presentaties, concept participatieplan ter inzage	Input geven op participatievormen en milieueffecten	Conceptdocumenten 6 weken ter inzage voor zienswijzen
Vervolgstep: Startbijeenkomst	Q3 2025	Officiële aftrap participatieproces	Omwonenden, maatschappelijke organisaties	Informatiebijeenkomst, interactieve sessie	Feedback geven en meedenken	Geen formele inspraakmomenten
Fase 3: Verkenning	Q4 2025	Definitieve MER en conceptvergunningen	Directe en indirecte belanghebbers	Periodieke bijeenkomsten, online platform voor feedback	Adviseren, input leveren voor MER	Geen formele inspraakmomenten, maar wel inspraak in MER
Fase 4: Projectbesluit	Q1 2026	Ontwerp projectbesluit en vergunningen gereed	Omwonenden, juridische experts, milieuorganisaties	Publicatie ontwerpbesluiten, mogelijkheid tot zienswijzen	Formele zienswijze indienen, beroep aantekenen	Ontwerpbesluit ter inzage; 6 weken voor zienswijzen
Fase 5: Realisatie	Start Q2 2026	Start bouwactiviteiten, met risicomanagement	Omwonenden, veiligheidsdiensten	Doorlopende evaluatie via participatieplatform, updates	Klachten en meldingen indienen, meedenken over oplossingen	Geen formele inspraakmomenten, evaluatieverslagen openbaar

Fase 6: Exploitatie	Start Q3 2027	Monitoring van operationele impact, continue risicotaxatie	Alle belanghebben den, omgevingsdie nsten	Periodieke rapporten, terugkoppelingsbijeen komsten	Deelname aan evaluatie, meldingen van hinder	Geen formele inspraakmome nten, maar voortdurende evaluatie
--------------------------------	------------------	--	---	---	---	---

Uitleg van de Nieuwe Tabel:

- **Ontwikkeling Participatieplatform (Q4 2024 - Q2 2025):** Deze nieuwe fase biedt ruimte voor de ontwikkeling, implementatie, en het testen van het participatieplatform. Tijdens deze periode wordt het platform samen met belanghebbenden ontworpen en geëvalueerd. Dit zorgt ervoor dat het platform voldoet aan de behoeften van de gemeenschap en dat het privacy by design en SSI-technologieën goed worden geïntegreerd.
- **Continue Inspraak en Evaluatie:** De ontwikkelingsfase is zo ingericht dat belanghebbenden hun feedback kunnen geven, en het platform kan worden aangepast voordat het volledig operationeel is in de latere fasen van het project.

Deze aanpassing zorgt ervoor dat er voldoende tijd en ruimte is voor het ontwikkelen van een robuust en toekomstbestendig participatieplatform.

Bijlagen en Praktische Informatie

Het participatieplan kan ondersteund worden door verschillende bijlagen en hulpmiddelen die het proces verduidelijken en toegankelijk maken voor alle betrokkenen:

1. **Participatietabel:** Zorg voor een overzichtelijke tabel zodat belanghebbenden direct zien wanneer zij betrokken kunnen zijn en hoe zij invloed kunnen uitoefenen.
2. **Kaartmateriaal en Visualisaties:** Gebruik gedetailleerde kaarten en visualisaties om de impact van het windproject te verduidelijken. Dit helpt belanghebbenden om beter te begrijpen wat de gevolgen zijn voor hun omgeving.
3. **Participatielogboek:** Een digitaal logboek kan transparantie bieden door alle stappen en inbreng van belanghebbenden te documenteren. Dit logboek kan helpen om het proces overzichtelijk en controleerbaar te maken.
4. **Omgevingsovereenkomst:** Een voorbeeldovereenkomst die de gemaakte afspraken tussen de initiatiefnemer en de omgevingsadviesraad samenvat. Hierin wordt duidelijk aangegeven waar overeenstemming is bereikt en welke punten nog openstaan.

Implementatie van het Participatieplatform

De Kamer van Sociale Waarden stelt een innovatief participatieplatform voor dat door initiatiefnemers gebruikt kan worden om de participatie- en risicotaxatieprocessen effectief te organiseren. Het platform biedt:

- **Real-time Inzicht:** Belanghebbenden kunnen de voortgang van het project volgen en zien hoe hun inbreng wordt verwerkt.
- **Transparante Risicobeoordeling:** Het platform maakt het mogelijk om gezondheids- en milieurisico's continu te monitoren en te evalueren. Dit vergroot de transparantie en zorgt voor proactieve maatregelen bij eventuele risico's.
- **Inclusieve Betrokkenheid:** Het platform biedt iedereen binnen de invloedssfeer van het project een stem, ongeacht hun betrokkenheidsniveau, en ondersteunt actieve participatie.

Conclusie en Uitnodiging tot Samenwerking

Door het format van het participatieplan aan te passen en een doorlopende evaluatie en risicotaxatie te integreren, kunnen we samen zorgen voor een gezonder, transparanter en inclusiever proces bij de ontwikkeling van windprojecten. De Kamer van Sociale Waarden is bereid om samen met de Provincie Overijssel en de betrokken partijen te werken aan een aanpak die participatie en volksgezondheid gedurende de gehele levenscyclus van het project centraal stelt.

Wij, de kamer van Sociale Waarden, nodigen de Provincie Overijssel en alle betrokken gemeenten uit om onze expertise in te zetten en te onderzoeken hoe dit participatieplatform kan bijdragen aan een veiliger en meer betrokken proces. Graag bespreken we in een vervolgsprek hoe we gezamenlijk deze visie kunnen realiseren.